

Серед актуальних питань сучасної художньої освіти є вдосконалення роботи студентів під час проходження пленерної практики, основним завданням якої являється виконання пейзажу. Оволодіння мистецтвом пейзажу на пряму залежить від вміння студентів працювати на натурі. Опираючись на наукові дослідження О. Щіпанова, М. Маслова, В. Чурсіної, слід зазначити, що робота над пейзажем в умовах пленеру потребує ретельної підготовки. Вагому роль у процесі підготовки до пленерної практики має відігравати активне вивчення студентами художніх училищ досвіду попередників шляхом копіювання пейзажних творів вітчизняних та закордонних майстрів. Метод копіювання широко застосовувався у педагогічній практиці Петербурзької Академії мистецтв XIX – початку XX століть, про що свідчать публікації А. Андрєєвої, Е. Ацаркіної, І. Огієвської, Ю. Дюженко, О. Денисенко.

У процесі дослідження з'ясовано, що робота над копіями приносить користь молодим художникам, надаючи можливість поетапного вивчення методики виконання пейзажу та опанування різноманітних технік письма майстра.

Аналіз теоретичних матеріалів довів, що існує проблема створення авторської методики, спрямованої на формування професійних знань, навиків, розширення творчих можливостей студентів. Процес роботи над копіями передбачає ознайомлення студентів з історією вітчизняного, східного та західно-європейського пейзажу, здійснення системного аналізу творів з метою виявлення їх технічних особливостей. Запорукою ефективності використання досвіду копіювання є творчий підхід до вирішення зазначеної проблематики. Так, окрім ретельної копії, студентам пропонується вдаватися до імпровізації та створення

власних робіт, з урахування набутого досвіду. Окремо слід наголосити, що метод копіювання доцільно впроваджувати як підготовчий етап до пленерної практики, що дозволить підвищити продуктивність роботи студентів безпосередньо на натурі, надасть можливості почувати себе більш вільно та впевнено.

Подальші дослідження можуть бути використані у створенні навчально-методичних розробок з рисунку, живопису, композиції для середніх спеціальних (художніх) навчальних закладів, а також метод копіювання доцільно впровадити у розробці авторської методики, під час викладання фахових дисциплін та перш за все, у підготовці до пленерної практики.

Список використаних джерел:

1. Андреева А. В. Основы копийного мастерства как формы обучения монументальной канонической религиозной живописи [Текст] / А. В. Андреева // Молодой ученый. — 2012. — №8. — С. 393-397.
2. Ацаркина Э. Брюллов. Жизнь и творчество. / Э. Ацаркина. — М.: Искусство, 1963. — 524 с.
3. Денисенко О. И. Судаков А. Портрет земли: Живопись, графика / О. Денисенко. — Х. : Институт монокристалов, 2005. — 164 с.
4. Дюженко Ю. М. С. Ткаченко / Ю. Дюженко. — К. : Мистецтво, 1963. — 42 с.
5. Маслов Н. Пленер: Практика по изобразительному искусству. Учебное пособие для студентов худож.-графич. факультетов пед. ин-тов / Н. Маслов. - М. : Просвещение, 1984 — 112 с.
6. Огієвська І. С. І. Васильківський / І. Огієвська. — К. : Наукова думка, 1980. — 165 с.
7. Чурсіна В. Робота на пленері. Проблеми теорії і творчої практики / В. Чурсіна // Мистецтвознавчі та культурні аспекти дизайну. — Харків: ХДАДМ, 2011. — Вип. 5 — С. 151-152.
8. Щіпанов А. Юным любителям кисти и реза / А. Щіпанов. - М.: Просвещение, 1975. — 245 с. — С. 56.
9. . http://www.artofmasters.ru/copies_of_paintings.html
10. <http://paintingart.ru/phorum/about-all/9999.html>

УДК 613.4(10)

Гандзюк Л.А.

КРИТЕРІЙ ТА ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНОСТІ ЕСТЕТИЧНИХ СМАКІВ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-ТЕХНОЛОГІВ ШВЕЙНОГО ВИРОБНИЦТВА

У статті аналізуються питання діагностики рівня сформованості естетичних смаків майбутніх техніків-технологів швейного виробництва. Запропоновано низку критеріїв та показників, що дозволяють визначити високий, середній та низький рівень відповідної естетичної підготовки майбутніх фахівців швейної справи.

Ключові слова: критерії та показники, естетичні смаки, техніки-технологи швейного виробництва.

Гандзюк Л.А. Критерии и показатели сформированности эстетических вкусов будущих техников-технологов швейного производства. В статье анализируются вопросы диагностики уровня сформированности эстетических вкусов будущих техников-технологов швейного производства. Предложен ряд критериев и показателей, позволяющих определить высокий, средний и низкий уровень соответствующей эстетической подготовки будущих специалистов швейного дела.

Ключевые слова: критерии и показатели, эстетические вкусы, техники-технологи швейного производства.

Gandzyuk L.A. Kriterii ta pokazniki sformovanosti estetchnih smakiv maybutnih tehnikiv-tehnologiv sewing virobnitstva. We articles analizuyutsya supply diagnostiki rivnya sformovanosti estetchnih smakiv maybutnih tehnikiv-tehnologiv sewing virobnitstva. Zaproponovano low kriteriiv that pokaznikiv scho dozvoliyayut viznachiti temple, seredniy that nizky riven vidpovidnoї estetchnoї pidgotovki maybutnih fahivtsiv shveyної right.

Key words: kriteriiv that pokazniki, estetchni relishes, tehniki technologists sewing virobnitstva.

Постановка проблеми в загальному вигляді. У Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті визначено основну мету освіти, спрямованої на естетичне виховання та всебічний розвиток людини як найвищої цінності суспільства, формування її духовних смаків, ідеалів та розвитку художньо-творчих здібностей. Актуальність проблеми творчого розвитку дитини сьогодні є провідною в усіх державних документах про освіту. У Законі України "Про освіту", визначено, що відродження

України, її розвиток як могутньої незалежної держави значною мірою залежить від творчості та активності членів суспільства, їх ініціативи, умов, які створюються для розвитку та реалізації творчого потенціалу кожної особистості [1]. Отриманий на основі теоретичного аналізу матеріал дозволяє констатувати, що естетичні смаки є важливою складовою сучасного соціокультурного процесу, розвитку особистості та професійної діяльності, спрямованих на створення матеріальних і духовних цінностей. У

формуванні естетичних смаків техніків-технологів швейного виробництва важливою є роль професійної освіти, покликаної на системному рівні, на основі використання наявних можливостей естетико-виховного впливу забезпечувати формування естетичних смаків майбутніх фахівців. Для прийняття правильних рішень та забезпечення необхідних умов формування вказаної якості професійна освіта покликана урахувати особливості процесу формування естетичних смаків техніків-технологів швейного виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі розвитку українського суспільства велика увага приділяється формуванню естетичної культури молоді і зокрема діагностуванню сформованості у неї естетичних смаків. Методологічні теоретичні аспекти формування естетичної культури особистості розглядали в своїх працях Л. Васильченко, Р. Вдовиченко, О. Гура, Л. Гур'є, Е. Зеєр, Н. Лісова, Л. Карпов, О. Локшина, О. Овчарук, Л. Парашенко, О. Правдіна, А. Семенова, Т. Шаргун та ін.

Дослідженням окремих компонентів естетичної культури займалися Н. Банько, І. Бег, Н. Белікова, Н. Болюбаш, І. Зязюн, Ю. Гавронська, М. Паутова, Н. Кузьміна, А. Маркова, В. Ягупов.

У тім існуючі теоретичні напрацювання вчених в галузі естетичного виховання учнівської та студентської молоді дозволяють виділити окремі аспекти цього процесу, які важливо врахувати під час вивчення стану сформованості естетичних смаків майбутніх фахівців швейної справи. Наукові праці вчених (В. Бутенко, Т. Танько, О. Ростовський, Г. Падалка, Т. Шевченко та ін.) створюють важливі передумови для плідного теоретичного пошуку та

прийняття необхідних педагогічних рішень щодо використання на практиці певних критеріїв та показників сформованості естетичних смаків майбутніх техніків-технологів швейного виробництва.

На жаль, у науковій літературі це питання ще не знайшло належного висвітлення, що змушує сучасну практику приймати рішення, які потребують відповідної оцінки з погляду їх доцільності, якості, ефективності тощо.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження полягає у здійсненні науково-пошукової роботи, яка передбачає: уточнення критеріїв та показників, що дозволяють оцінити стан сформованості естетичних смаків техніків-технологів швейного виробництва; визначення рівнів сформованості естетичних смаків техніків-технологів швейного виробництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Значимо, що вказане питання знайшло певне висвітлення у науковій літературі і стосується переважно загальних міркувань вчених про критерії та показники естетичної вихованості студентської молоді, розвитку таких складових естетичного ставлення, як естетичні інтереси, орієнтації, потреби, ідеали. Водночас питання, що стосується критеріїв та показників сформованості естетичних смаків техніків-технологів швейного виробництва не було предметом наукового аналізу вчених. У зв'язку з цим нами була виявлена спроба дослідити це питання та визначити критерії та показники, необхідні для оцінки стану сформованості естетичних смаків техніків-технологів швейного виробництва (таблиця 1).

Критерії та показники сформованості естетичних смаків у майбутніх техніків-технологів швейного виробництва.

Таблиця 1

Критерії сформованості естетичних смаків	Показники		
	Низький рівень	Середній рівень	Високий рівень
Ставлення майбутніх техніків-технологів швейного виробництва до питань щодо естетичного смаку	Байдуже ставлення до питань щодо естетичного смаку	Ситуативний інтерес до питань щодо естетичного смаку	Стійкий інтерес до питань щодо естетичних смаків
Інформованість майбутніх техніків-технологів швейного виробництва з питань естетичного смаку	Наявність обмеженої інформації з питань естетичного смаку	Наявність вибіркової інформації з питань естетичного смаку	Наявність системної інформації з питань естетичного смаку
Участь майбутніх техніків-технологів швейного виробництва у вирішенні питань на основі естетичного смаку	Не приймають участь у вирішенні питань на основі естетичного смаку	Епізодично приймають участь у вирішенні питань на основі естетичного смаку	Послідовна участь у вирішенні питань на основі естетичного смаку

Серед зазначених критеріїв заслуговує на увагу передусім той, що характеризує ставлення майбутніх техніків-технологів швейного виробництва до питань щодо естетичного смаку. Пояснюється наша увага до цього критерію тим, що в студентському віці людина здатна контролювати свої дії, визначати ціннісноорієнтовані прояви свого життя, спрямовувати зусилля на досягнення конкретної мети. Естетичний смак є тим проявом свідомості людини, який у певній мірі є предметом власних роздумів. Оцінок, суджень, в якому вона знаходить відповідь щодо власного ставлення до призначення в житті, праці, творчості. Студентську молодь цікавлять прояви краси, їх хвилюють події, процеси, явища, які викликають позитивні емоції, надихають на високі почуття. Саме тому важливим є з'ясування того, наскільки вагомим є для студентів питання, що стосується естетичного смаку, його розвитку та необхідності у житті та професійної діяльності.

Висловлювання студентами власних міркувань з цього питання, оцінка ними важливості і необхідності формування естетичного смаку дозволяють констатувати про її духовний зв'язок з цим явищем, бачення того, наскільки доцільними можуть бути кроки, пов'язані з формуванням естетичних смаків майбутніх техніків-технологів швейного виробництва.

З метою практичного використання вказаного критерію нами були запропоновані показники сформованості естетичних смаків у майбутніх техніків-технологів швейного виробництва. До них віднесено: байдуже ставлення до питань щодо естетичного смаку; ситуативний інтерес до питань щодо естетичного смаку; стійкий інтерес до питань щодо естетичного смаку.

Зазначені показники засвідчують, що ставлення майбутніх техніків-технологів швейного виробництва до питань щодо естетичного смаку може бути різним: байдужим, зацікавленим, а також засвідчувати

стійкий інтерес та потребу. У випадку, коли особистість виявляє байдуже ставлення до цього питання, естетичний смак як важлива людська властивість та елемент духовної культури залишається поза увагою. При цьому особистість рідко цікавиться тим, що являє собою естетичний смак, які його особливості та вплив на процес життєдіяльності, в якій якості знаходиться власний естетичний смак, чи потрібен він у процесі професійної діяльності. Не отримуючи відповідь на ці запитання особистість тим самим обмежує ті кроки, які могли бути спрямовані на розвиток та збагачення естетичного смаку.

Показником середнього рівня сформованості естетичного смаку майбутніх техніків-технологів швейного виробництва слід вважати ситуативний інтерес до питань щодо естетичного смаку. Цей показник засвідчує, що особистість періодично звертається до цього питання. І робить це переважно під впливом зовнішніх чинників, пов'язаних зі спілкуванням з друзями чи необхідністю навчально-пізнавального характеру у процесі взаємодії з цінностями художньої культури та мистецтва. Ситуативність зв'язку з цими питаннями дозволяє акцентувати увагу на питаннях, пов'язаних з розвитком власного естетичного смаку. Проте, особистість ще позбавлена можливості послідовно й системно нарощувати потенціал власного естетичного смаку і тому періодично звертається за відповідною допомогою до інших людей, враховуючи при цьому їхні смакові уподобання та ціннісні орієнтації у сфері естетики навколишнього середовища, одягу, манери поведінки, занять художньою творчістю тощо.

Стойкий інтерес до питань щодо естетичного смаку визначено нами в якості показника високого рівня. Можна спостерігати на практиці, як особистість цікавиться вказаними питаннями, як акцентує свою увагу на важливості збагачення та розвитку свого зв'язку зі світом прекрасного. Стойкий інтерес до цих питань певним чином мотивується людиною, яка усвідомлює роль і значення прекрасного в житті та необхідність його повсякденного сприймання та освоєння за допомогою художніх засобів, творів різних видів мистецтва, шляхом участі у культуро творчій та художньо - естетичній діяльності.

До критеріїв сформованості естетичних смаків у майбутніх техніків-технологів швейного виробництва нами виділено інформованість їх з питань естетичного смаку. Зазначимо, що естетичний смак, маючи емоційно-чуттєву забарвленість, водночас характеризується свідомим реагуванням на явища та процеси, які сприймає людина. При цьому важливу роль відіграють знання, поняття, уявлення людини про прекрасне, її досвід пізнання та усвідомлення засобів краси у навколишній дійсності та мистецтві.

Спираючись на інформацію, отриману у процесі навчання, праці, спілкування та творчості майбутні техніки-технологі швейного виробництва тим самим закладають необхідну основу для розвитку свого естетичного смаку, привчаються використовувати її у процесі порівняння, аналізу, оцінки того, що має місце у сфері естетичних відносин. Звідси виникає потреба у забезпеченні майбутніх фахівців необхідною естетичною інформацією, яка б створювала передумови для вияву інтелектуальної складової естетичного смаку.

З метою використання вказаного критерію у процесі діагностики нами були запропоновані показники сформованості естетичних смаків у майбутніх техніків-технологів швейного виробництва. До них віднесемо: наявність обмеженої інформації з питань естетичного смаку; наявність вибіркової інформації з питань естетичного смаку; наявність системної інформації з питань естетичного смаку.

Виділення цих показників зумовлено тим, що сформованість естетичного смаку залежить від того, наскільки майбутні техніки-технологі швейного виробництва інформовані з цього питання. Адже як засвідчують наукові спостереження, інформація має певний вплив на смакові уподобання та орієнтації студентів. При цьому вони можуть мати різний ступінь інформованості, зокрема мати обмежену, вибіркочу чи системну інформацію з цього питання.

До показника низького рівня сформованості естетичного смаку майбутніх техніків-технологів швейного виробництва нами віднесено наявність у них обмеженої інформації з питань естетичного смаку. Обмеженість інформації може засвідчувати, що особистість має поверхові знання, поняття, уявлення про естетичний смак, оперує переважно для фактів дійсності, які характеризують смакові уподобання окремих людей. При цьому особистість не володіє інформацією, яка б дозволяла здійснювати самостійні оціно-смакові операції, порівняння, узагальнення. За таких обставин особистість може відчувати значні труднощі, пов'язані з функціонуванням власного естетичного смаку.

Для діагностування стану сформованості естетичних смаків майбутніх техніків-технологів швейного виробництва нами був запропонований такий показник, як наявність у них вибіркової інформації з питань естетичного смаку. Цей показник характеризує середній рівень сформованості естетичних смаків і полягає в тому, що особистість має кращі знання, поняття та уявлення про естетичний смак людини, засвідчує свою інформованість не лише про зовнішні ознаки естетичного смаку, але й про його змістове наповнення. Зокрема йдеться про вибіркочу інформованість з питань художньо-естетичного смаку, а також естетичного смаку у сфері оформлення побуту, житла, одягу тощо. Спираючись на цю інформацію особистість виявляє свідоме ставлення до проявів естетичного в дійсності та мистецтві, що робить її естетичний смак більш виваженим і обґрунтованим. Водночас вибіркоча інформація ще не забезпечує повноцінного освоєння прекрасного, не створює умови для повноцінного використання естетико-смакових орієнтацій особистості.

Показником високого рівня сформованості естетичних смаків майбутніх техніків-технологів швейного виробництва нами визначена наявність у них системної інформації з питань естетичного смаку. Зазначимо, що системна інформація передбачає наявність таких її різновидів, як соціальна, художня та естетична. Майбутні техніки-технологі швейного виробництва повинні володіти цими знаннями, усвідомлювати соціальні функції естетичного смаку, спиратися на художні знання, які засвідчують можливість витонченого сприймання художньо-естетичних цінностей, а також націлювати на відображення у виробках. До естетичної інформації, що дозволяє освоювати практичне явище у взаємозв'язку їх змісту і форми, зовнішнього і внутрішнього,

цілісності і виразності. Маючи системну інформацію з питань естетичного смаку майбутні техніки-технологи швейного виробництва виявляють готовність до повноцінного духовно-функціонального зв'язку з естетичними цінностями у сфері природи, побуту, навчання, виробничих процесів тощо.

Висновки. Зазначене дозволяє констатувати, що для теоретичного діагностування питання щодо критеріїв та показників естетичних смаків майбутніх техніків-технологів швейного виробництва в сучасній літературі ще не отримало достатнього висвітлення. Це зумовлює необхідність подальшого вивчення цього питання та обґрунтування необхідності упровадження у діагностичному процесі критеріїв та показників, які б засвідчили існуючий стан та особливості формування естетичних смаків майбутніх фахівців швейної справи. Обґрунтовані нами на теоретичному рівні критерії та показники спрямовано на те, щоб дослідити рівні сформованості естетичних смаків майбутніх техніків-технологів швейного виробництва.

УДК 378.147

Головко В.А.

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИХОВАННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА КАТЕГОРІЯ

У статті проаналізовано різні підходи науковців до трактування понять «самовиховання» та «професія». На цій підставі уточнено авторське визначення сутності професійного самовиховання людини.

Ключові слова: самовиховання, професія, професійне самовиховання, педагогічна категорія.

Головко В. А. Профессиональное самовоспитание как педагогическая категория. В статье проанализированы различные подходы ученых к трактовке понятий «самовоспитания» и «профессия». На этом основании уточнено авторское определение сущности профессионального самовоспитания человека.

Ключевые слова: самовоспитания, профессия, профессиональное самовоспитание, педагогическая категория.

Golovko V. Professional self-education as a pedagogical category. The article analyzes the different scientific approaches to the interpretation of the concepts of "self-education" and "profession". On this basis, the author clarified the definition of a professional nature of personal self-education.

Keywords: self-education, profession, professional self-education, pedagogical category.

Постанова проблеми у загальному вигляді. Професійна діяльність займає важливе місце в житті кожної дорослої людини, адже вона є важливим засобом забезпечення не тільки її особистісної самореалізації, але й матеріального благополуччя. Крім того, важливо враховувати, що професійні знання та вміння сьогодні швидко застарівають. А це значить, що роль професійного самовиховання з кожним роком тільки зростає, що зумовлює підвищення уваги до цієї проблеми з боку науковців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як свідчить аналіз наукової літератури, різні трактування поняття «самовиховання» представлено в працях таких авторів, як І. Вітенко, Н. Волкова, В. Галузинський, Л. Лазарчук, С. Максимюк, В. Омеляненко, М. Фіцула, В. Ягупов. Питання забезпечення професійно-спрямованої адаптації особистості висвітлено в роботах Л. Даренської, Г. Кайтукової, Т. Каткової. Проблеми формування професійної готовності студентів вищого навчального закладу до професійної діяльності присвячено наукові праці Н. Кузьміної, О. Мороза, О. Міщенко, О. Пехоти, І. Підласого, В. Семіченко, В. Сластьоніна, С. Рунова, І. Сорокіної, Л. Щепотько та інших. У наукових працях також схарактеризовано процес реалізації професійної підготовки майбутніх

Список використаних джерел:

1. Національна програма „Освіта”(Україна XXI століття)-К.: Радуга 1994
2. Корольова І.І. Естетичне виховання студентів вищих педагогічних навчальних закладів у процесі культурно-творчої діяльності: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.07. «Теорія та методика виховання» / І.І. Корольова. - Умань, 2012. - 20 с
3. Паутова М. А. Развитие коммуникативной компетентности студентов экономических специальностей : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 «Теорія та методика професійного освіти» / М. А. Паутова. - Новосибирск, 2009. - 23 с.
4. Одинокова Е. В. Моделирование профессиональной подготовки специалиста в техническом вузе с использованием информационных технологий : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 «Теорія та методика професійного освіти» / Е. В. Одинокова. - М., 2009. - 26 с.
5. Сікора Я. Б. Критерії та рівні сформованості професійної компетентності майбутнього вчителя інформатики Я. Б. Сікора // Вісник Житомирського державного університету. Випуск 42. Педагогічні науки [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/2719/1/Vip42.pdf>
6. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / [З. Н. Курлянд, Р. І. Хмельок, А. В. Семенова та ін.]; за ред.З. Н. Курлянд. - [3-те вид.]. К.: Знання, 2007. - С. 34-39.

фахівців студента за засадах системного (В. Семіченко, В. Сластьонін, М. Нечасв та ін.) й індивідуалізованого (О. Пехота, А. Ткаченко та ін.) підходів. Сутність та шляхи здійснення професійного виховання в системі вищої освіти визначено в доробках таких авторів, як В. Булавко, Я. Гнутель, Р. Гуревич, А. Лігоцький, І. Лікарчук, М. Пузанов, І. Сухиніна, Г. Терещенко, С. Челишева та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз наукових праць доводить, що вчені зробили вагомий внесок у дослідження різних аспектів проблеми реалізації професійної освіти та виховання майбутніх фахівців. Однак результати вивчення наукових праць та практичного досвіду роботи вищих навчальних закладів засвідчує, що питання здійснення професійного самовиховання студентів у вищій школі вимагає подальшого вивчення. Зокрема, у світлі сучасних реалій необхідно уточнити визначення самого поняття «професійне самовиховання», що підтверджує актуальність обраної теми.

Формулювання цілей статті. Мета статті – на основі аналізу наукової літератури розкрити сутність поняття «професійне самовиховання» як сучасної педагогічної категорії.

Викладення основного матеріалу. Очевидно, що для розкриття сутності поняття «професійне самовихо-